

at jeg stod paa Gaardmændenes Ret saa godt som Nogen, og jeg troer nok, at jeg kan udtales, at jeg ikke handlede saa ganske løst og uforsigtigt. Men jeg maa tilstaae, at jeg heller ikke kan glemme, at jeg selv har været Huusmand. Jeg veed, hvilke Tanker og Følelser Huusmændene havde om disse communale Forhold. Jeg erindrer godt, at da Communalloven af 13de Aug. 1841 kom ud, da troede man, at nu vilde der blive en større Rettighed for Communens Beboere til at udvalge deres Repræsentanter end før; men, da man fik rigtig Underretning, forholdt Sagen sig ikke saaledes. Jeg veed, at, om endog saa Valgretten bliver udstrakt til Huusmandsklassen, vilde de ikke gjøre Misbrug deraf; de ville i Almindelighed bruge ligesaa stor Forsigtighed, som der nu bruges. Jeg har hørt den Udtalelse iblandt Huusmændene, og det vil vist ogsaa blive Tilfældet, naar Rettigheden bliver udvidet, at, naar der skal foretages Valg i Communen, saa vilde de tale sammen indbyrdes og spørge: „Hvem skulle vi vælge til vore Repræsentanter i Sogneforstanderskabet?“ Saa siger den One: „Der er den eller den Mand; han kan være godt skiftet dertil; thi jeg troer, at det er en fristndet Mand, og at han bedst kan fremstille vor Sag og tør tale vor Ret.“ Men saa er der en Anden, som siger: „Men muligens at han ikke har tilstrækkelig Oplysning om Forholdene, og at vi derfor ikke saagodt kunne tage ham. Vi maae udvælge en anden Mand.“ Naar de nu først tale sammen om det, vilde de nok blive enige om at vælge en Forstander til Forstanderskabet; men de ere da naturligvis blevne tilfredsstillede ved den Følelse, som er bleven vækket hos dem, for at de ere berettigede til at nyde Borgerret i Samfundet derved, at denne Ret er indrømmet dem. Derimod naar de blive udelukkede fra denne Ret, saa vilde de føle sig strækkeligt misfornøiede, og især, efterat deres Følelse er vækket ved saamange Leiligheder, navnlig derved, at de ere blevne valgberettigede til Folkethinget; thi vor Grundlov har jo tilstaaet dem denne Ret, og jeg kan heller ikke fravige den Mening, at vi maae følge det Grundprincip, som Grundloven engang har givet. Ved Grund-

loven er der jo aabnet Udgang til Valgretten, og denne Ret skulle vi efter min Mening blive ved at betragte; Valgbarheden derimod, den er jo indskrænket med Hensyn til Landstinget. Men, dersom vi nu staae ind paa den Ret, som det ærede Udvalg har foreslaaet, saa forekommer det mig, at, naar vi komme lidt længere hen ad denne Ret, saa bliver Veien gjort snævrere. Det forekommer mig, at man ved denne Leilighed siger til dem: „Ja, nu ere vi komne saa langt, og til dette Punkt ere vi fulgte ad; nu ere vi imidlertid komne til et Punkt, hvor Veien er snævrere; her kan kun en Fjertedeel af Valgerne komme med; 3 Andre maae blive tilbage! Veien er ikke bred nok til, at 3 kunne komme med. Vi gaae videre, 3 blive tilbage!“ Det kommer da altsaa næsten til at see saaledes ud, som der staaer i Skriften, at den Bei er snæver, som fører til Retfærdighed, den derimod er bred, som fører til Fordærvelse. Jeg troer imidlertid ikke, at der behøves en saa snæver Bei. Jeg troer, at, naar vi følge Grundlovens Mand, vilde vi handle, som vi bør, og idetmindste jeg, for min Deel, kan fuldkommen berolige mig ved at stemme saaledes. Jeg troer heller ikke, at Sagen vil stille sig saa galt, som den ærede Ordsfører har udtalt; det har idetmindste ikke hidtil vist sig i Danmark; thi, naar vi gaae til Historien, som af den ærede Ordsfører blev nævnt, ikke til Frankrigs Historie, men til Danmarks, saa kan jeg ikke erindre, at der har været nogen Fare forbunden dermed, det vil da sige, fra Folkets Side; fra den store Masse af Folket er ikke det udgaaet, som har afstedkommet Ulemper; det har været fra en ganske anden Side. Gaaer man længere tilbage i Historien, saa træffer man Inquisitionens retten; men efter hvad der siges, saa var det fra en ganske anden Side, den kom, nemlig fra en Side, som jeg ikke videre skal indlade mig paa at berøre. Komme vi længere frem i Tiden, siden vor Grundlov udkom, saa har der ved Folkvalgene afbrugsfundet Urdener Sted, som vare foranledigede fra Almueklassens Side. Jeg troer, at de altid ere fremkaldte — om jeg muligens maa udtrykke mig saaledes — fra en anden Side, og derfor troer jeg virkelig, at man med No-